

MUNGIALDEKO UME-KANTAK ETA BERTSO ZARRAK

1

Gure Nekane ez da joango,
atxurra artu ta solora.
Ez baldin joango bayaku,
bera kartilliaz eskolara.

2

Nekanetxu guriari,
usoak eperra ekarri,
beste danari,
baña edo biña,
bana edo biña,
Nekanetxuri amabi.

3

Nekane guriaren dote arriva,
burdinzaille bat iru zillokua.

Erregalotxua deko,
bere amonak itxita.
Iru "gallina tuerta",
ta dozena bat txita.

4

Nekanetxu geuria,
lorik ez egin basuan,
jan ez zaizan,
otsoren batek,
bildotsa zarelakuan.

5

Aurtxo txikiak lo gura dau ta,
ama emoizu titia.
Aita gaiztoa tabernan dago,
pikaro jokolaria.
Aita tabernan, ama lanean,
auxe bai negargarria.
Eskerrak zuri lore polita,
alaitzen dozun etxia.
Iñoiz aitatxo txixotzen (formaltzen),
bada, auxe pozaren aundia.
orduan bai nik erosiko dotsutazela
zuri zapata barriak.

6

Aurtxo polita seaskan dago,
zapi zuri ta jantzi bero.
Amomak diño; ene potxolo,
arren egizu lo-lo.
Txakur andia etorriko da,
zuk egiten ez badozu lo.
Orregaitikan ene potxolo,
arren egizu lo-lo.

7

Egizu lo-lo neure potxolo,
nik emongotzut (emongo deutsut) sa-
garra,
amoma bezain zimela,
tranlarala-tranlarala,
tranlarala-tranlarala.

- *Onako ume-kanta onek Iparraldeko euskeria deuko, baiña neuk entzundakoa da Mungia inguruko erritxo baten, Errigoitin konkretuki.*

8

Lo adi ene aingerue, amaren altzuan,
ire irri eiyerra bost espain xokuan.
Axolbion gutti bainan, nik tristura go-
guan.

Au gaitxatik kanpuan ta aita itsasuan.
Beazak aize beltza, meatzikaz ari zer-
gai,
aldi luzia zeinen etsigarri,
arriturik ikaraniz lotiri,
bitxiari otoitz Eyinkuari,
egin dezan argi.

9

Lo adi lo maitia
ez egin nigarrik.
zerenian aur azkanik
emengo lu-garri
egin zenike aingirie
erri batez iratzarri,
pentsa bezan aitari
jin dakigun sarri.

10

Dilin danbolera egidazu
laster asiko naiatsu
alan ta bere lastertsuago
lepoan banerabizu.

11

Txikitxu polit grasiosia
egunsentiko izarra.
Denbora baten usten ebalá,
neuria bazintut bezala.

12

Gure neskarik edarranari
usoak eperrak ekarri,
beste danari bana eta biñe
oni beroni amabi.
Berau etxian ez zauan eta

bentanan dotsoz ipiñi.
Loretxuak bost orri deuko
krabelintzuek amabi,
zeure begitzu ederrokin
imaginia dirudi.

13

Garazitxu doanian
zaldi urdiñen gañian,
bosteun kaskabel urregorritzko
zaldiek eroan eiñean.
Beste ainbeste milla geiago
atzeko petralerian.

14

Nongua da ori, nongua ori.
Zaldi gaiñean dabilen ori?
Garazitxu Torrontegikua,
zaldi urdiñen gaiñian.
Garazitxu Torrontegikua,
zaldi urdiñen ganian.

15

Lo-lotxu aingerue
zeruen ze barri?
Zeruen barri ona
orain eta beti.
Ume txiki polita
zer nai dozu orain?
edan dozu esnia,
ta andi eingo zara.

16

Nere txiki, nere polit, maite zaitut,
zatoz zaldi gaiñian, eroango zaitut.
Binbilin bonbolon, binbilin bolonboia.
Binbilin bonbolon, binbilin bolonboia.

17

Txikitxue zara baiña
asiko zara oindiño.
Asiko ez baziñake maitia
eneuskizula utxiko.
Asiko ez baziñake maitia
eneuskizula utxiko.

18

Artolok deko, Artolok deko plantie,
begire dagola, begire dagola, mundu
gustiko jentie.
Bilbon deko etxie,
oillo korotzez betie.

19

Itsasoan ure lodi, ez da ondorik ageri,
neure maitia ikusi arren pasako nin-
tzake andik.
Maitia maite zaittut, zeuk ala nai ba-
dozu.
Izengo naz zeuri zeuk gura banozu.
Neu bere zeuria ta zeu bere neuria,
olan pasako dogu guk biok denboria.

20

Ederra zariala pentsetan badozu,
espillu faltsu orrek engañetan zaittu.
Neure billoba zara, neure biarrerako,
ta nik artuko zaittut biar pasiurako.

21

Txiki-txikitxu eta polit-politxue
neuri emon eustiala zeure agindue.
Zeuri mantendutia agindu ezkerro,
emongo bear dotsuela orain edo ge-
ro.

22

Aitte San Antonio Urkiolakoa
askoren biotzeko santu debotoa.
Askok aginduten deutso San Antoniori
joan egun batian ta bestian etorri.
Durangon beste aldetik Mañarian gora,
aldatz andie dago San Antoniora.
Aitte San Antonio santu debotoa
askok egiten deutse San Antoniori,
egun batian joan ta bestian etorri.
Urkiolara joan ta zapatak apurtu,
Aitte San Antoniok barriek eingottuz.

23

Lolotxu aingerue, zeruen ze barri?
Zeruen barri ona orain eta beti.
Maria betiko, Maria nortako
astoaren berbak ez dire iñontzako.

MUNGI ALDEKO ESAKERA- ZAAR ETA ESALDI JATORRAK

- 1.- Edonon dauz txakurrek agiñek zabalik.
- 2.- Ez dok tontoa errotarie, artoan truk emoteko garie.
- 3.- Mariñeruen emaztia goizian senardun, arrastian alargun.
- 4.- Bai umia: Orrek "diru errementariak" dire.
- 5.- Koiztia (koizutia) dana da fazille, gatxena beran lekuen iztia (utxi) da.
- 6.- «"Oillogorretan joan" dire.
- 7.- "Oillogorra apereu" dau.
- 8.- Txorie "brintse" (birrindu) dau.
- 9.- "Biarragaz jositxe" nau.
- 10.- Nire ama "errenkuren egongo da".
- 11.- Azaroako egune argitu orduko gaue.
- 12.- Akabuko momentuen "atzia jo dozue".
- 13.- San Klemente Papa, edurre tipi tapa.
- 14.- Gizon ori "Jungoikoan aman etxetik" etorri da.
- 15.- Asilla otz, negua otz; Azilla bero, negua bero.
- 16.- "Urdaia katuen atzian dabillenan".
- 17.- Ez dau "zirkiñik be" itxi,
- 18.- lidian "porazuz" galdutako berbak dire orrek.
- 19.- Bai astoan uskiye!
- 20.- Goian Arantzazu, bean Oñati, andre politen billa dabil beti.
- 21.- Gizon ori "buruto" bat da.
- 22.- Ume ori "artiak artu eziñik dau".
- 23.- A "bururik eintxe" ibiltan da.
- 24.- Jakin eiñ bear da non-zer.
- 25.- Ak mutiltxuek "gorputze eiñ dau".
- 26.- Ume ori beti dau amaren "pentsuen".
- 27.- Orregatxjk ez dogu "gibel txarrik eingo".
- 28.- Eskilleria "arenetan" noa.
- 29.- "Motza baten" da gero!
- 30.- Ume ori "konde barrabana" da.
- 31.- Beintzat ona etorteko "atazia" kendu dogu.
- 32.- Erloju ori "artezetan" eroan dot.
- 33.- "Gezubeten" eskian joan bearko da.
- 34.- Ume ori "atzamarran punten" dabilkia.
- 35.- Ganaduek "arraskadan" eroan ebazan.
- 36.- Satza baiño alperraua da.
- 37.- Berekatza baiño fiñaua da.
- 38.- Ai Jaungoikoa!, bat eta bera naikoa.
- 39.- "Berezkorik" ez dau ezer.

- 40.- Emen nau "beste barik".
- 41.- Orrek ulla "sekule bedarra baiño sarratuau deko".
- 42.- "Bargetia baltzittute" dekan mutillek eiñ dostia niri ori biarra, sentaillia!
- 43.- "Ekilikua", ilda ostean ekarri medikua.
- 44.- Egunon, alan eran.
- 45.- Nik ori "fiñian diñotzut".
- 46.- "Azken fiñian".
- 47.- "Lantzean-beiñ".
- 48.- "Musturre zorrotz" eukiten dau orrek.
- 49.- Bein ere ez da asten txepetxan arrautzatik antzarra.
- 50.- Ariketa (areik-eta) gaue eiñ artian egon giñen palaka.
- 51.- "Fiñian diñotsut".
- 52.- "Azken fiñian" bide batez deko.
- 53.- Zer dala ta zer ez dala; eurie eiñ dauala.
- 54.- Gizon ori "pepe eiñtte bizi de".
- 55.- "Asko geiau barik" balio deutso kotxiak.
- 56.- "Astion" (Astonetan) joango gara medikuengana.
- 57.- "Arfan bere" diru barik itxi dau aitte.
- 58.- Kiputze tripe utze ta lapur utze.
- 59.- "Arrezkero" (arez-gero) ez da etorri giau.
- 60.- "Orragiño" (orretagiño) eldu bear izen dau?
- 61.- Ardau asko edan "dauela ta nau".
- 62.- Oindiño (oraindio) baten be ez da etorri.
- 63.- Lenengo ta beiñ biarrian asi ta gero gerokoak.
- 64.- "Atagiño ta bere" ez dotso deittu amari.
- 65.- "Izen bere" persona (lagun) zistriñe da ta!
- 66.- Onagiño (onexetagiño) etor bear izen dau?
- 67.- Gaue eldu zala ta oira erretire nintzen (nitzoan) (Meñakan).
- 68.- Negar baten imiñi dau umia.
- 69.- "Barre zantzoka" (barre algaraka) asi ziren txistia entzunde ostian.
- 70.- "Ago bete azurregaz itxi" nauen neure urtekeriagaz.
- 71.- Mutil ori ona da beran barru barruen.
- 72.- "Beste geiauko barik" etorri naz ona.
- 73.- "Ama ta biok" joan gara Bilbora.
- 74.- Gero etxian "no-nor" (nor edo nor) egongo da.
- 75.- Emen dekozu indaba "altzi bet".
- 76.- Maraberiyeñ jdiye, baia non dau maraberiye?
Maraberiye: Diru klase bat.
- 77.- Beti erosten dozuz "pitxi-loriak" eta!

Asier Legarreta